

Gu-Gnosti'a

*** ANY QUINT NÚM 185 ***

SEMANARI POPULAR

INCA, 4 DE MAIG DE 1912 ***

PETITS ASSAIGS

LA RELIGIÓ

L'inconsciencia es la característica de molts de catòlics, inclús del més ilustrats y dels més zelosos, en lo qu'ateny a la professió y a la práctica religiosa. Tot ho professen sense meditarho y ho compleixen com una fórmula. Serven la Religió y la defensen amb gran zel, però com una arca closa o com un tresor que casi s'ignora en què consistex.

Tenen dels sagaments una idea tan vaga, que això tot sol demostra a qualsevol esperit despert la ineficacia de l'ensenyansa religiosa tal com se sol dar. Els catòlics la tenim enterament descuidada, contentantnos amb un rutinisme que fa pena: vertaderament no tenim per què cridar tant contra les escoles neutres, quant *de fet* y en quant als efectes també resulten neutres les nostres escoles.

De la liturgia s'en té una idea absurda, o no s'en té cap idea; y si no fos que, venturosament, la sublim tradició eclesiàstica s'ens imposa desde dalt, ens entregariem a tals aberracions que seria cosa de fugir dels temples y anar a orar dins una cova. Basta recordar les imatges de Jesús a un costat del altar (!) fent *pendant* amb Sant Joseph, en els retaules; les *glories* artificials per medi de focos d'acetilé y de llum elèctrica, obra de capellans aficionats; les coples y himnes castellans, d'un pèssim gust literari; els excessos escandalosos de la música profana que segueixen a molts de llocs, contrariant les prescripcions pontificies...

Si no fos per l'obligació dominical, la Missa seria ja *una de tantes ceremonias*, preterida casi a qualsevol funció de novenari: d'aquests novenaris en que se resen, al só d'una musiqueta copiada de *La Bohème* (quant es bona), set parrenostros a tal o qual sant o santa !!! Perduda totalment l'idea de lo qu'es l'in-

tercessió y de lo qu'es el Pare nostre. Perque l'oració cristiana essencial, ensenyada pel mateix Jesús,—tan alta, tan fonda, tan cumplida y tan plena d'Esperit, dins la seva simplicitat,—no té més categoria dins el sistema de les nostres devocions que qualsevol *oració* de devacionariet recitada maquinament.

Jo ja sé que la distracció involuntaria es sovint inevitable, però no té perdó que hi hagi qui's diga cristia sense haver meditat mai el Pare nostre.

Ens riòndim habitualment, com deia un ilustre sacerdot, d'una especie de *género chico* de la literatura religiosa, representada per mil llibrets y plagueutes anònimes o d'autors plens de bona voluntat y de insignificancia; oírn assiduament sermons que quant son bons semblen discursos, y quant no hu son tant un no gosa dir lo que semblen. Però aquell diví Sermó de la Montanya qui trasformá el mon y departirà els singles per a sempre, si'l nos predicaven, ens semblaria sentirlo per primera volta, tan oblidat el tenim.

Els Psalms y tot el rés de l'Esglesia amb la seva estupenda y divina poesía, lleneguen com un torrent per sobre roca, sense que s'en filtri una gota, per demunt el nostre cor, qui s'assadolla apassionadament en la prosa miserable dels articles periodístics de batalla.

Ay de nosaltres si no feim un exàmen de consciència y no posam esment, per remediarla, en aquesta buidor del nostre esperit. Els inimics s'en son temuts ha estona, y ja'ns neguen sistemàticament el nom de cristians. Si coneguessen el vertader esperit de l'Esglesia, mirada amb els ulls de la Fé y no a través de defectes de curia, ens negarien també el nom de catòlics.

Més que a crits y a pedrades contra'ls inimichs esterns, les institucions se defensen purificantse, elevantse, enrobustintse. Enhorebona que vetlem contra'ls atacs qui'ns venen de fora, pe-

ró cal al mateix temps fer unaobra interior de consolidació, consolidar l'esperit: l'esperit quant asisteix de debò, es indestructible.

Si volem esser forts, deixemnos d'enguions y de canaletes qui ratjén térbol y prim. El pa substancial, les fonts活ives y perennes, estan en els llibres Sants, en els Evangelis, en les cartes de Sant Pau, en el Breviari. Si ens hi acostám humilment, en fervorosa comunió amb l'Esglesia sentirém tota l'altesa y tota la veritat d'aquesta Religió qu'esternament professam, y l'honrarem devant el mon, en lloc d'afrontarla, per la dignificació del nostre esperit y de les nostres manifestacions religioses.

Iv.

ENTRE MONTANYES

(.)

Amic, diguem ¿Poema
n'has vist més admirable
qu'aquest de la Natura
tant rica y eloquent?

¿No sents ton cor reviure,
inspiració mes bella
mirant eixa gran obra
de Deu Omnipotent?

¡Que dolce qu'es la vida
passada en el silenci
del camp frescos d'Escorca
que Lluch dins ell está!
Les valls verdejen sempre
baix los penyals altívols
que hi brollen fontanelles
regant los horts del plà.

Els garrover, l'auzina
creuantse ab l'olivera
ombretgen los boscatges
y escampen bell dosser.
L'aigua tranquil murmura
entre exquisits aromes
de fruits y flors. Mesclantse
tot semble un ric verger.

Bé'n plau sentir a l'auba
la dolce cadernera
agermanant cantúries
ab tendre rossinyol.
Y en plau com romp terrossos
el ferro de l'arada
guiada per ma fortia
de l'hom colrat pel sol.

Totlo del camp m'inspira.
Usanses dels pegesos.
Salut joh fill del poble
fener, bon cristia!
¡Benhaja aquell que rega
ab son suhor la terra
cumplint lo sant precepte
que Deu mos imposá!

Amic, aqui sa gosa
de pau y poesia.
M'encanta aquest paratge
alegre y sanitós.
Aqui, entre muntanyes
¡que bella qu'es Natural!
¡Que hi somiy de desperta
un somni delitos!

Marcelina Moragues.

LA FIESTA MARIANA

IMPRESIÓN

Entre albores y perfumes y azahar, en el fondo del encantado valle, bajo el dosel de seda azul del inmenso cielo, encuadrada por las montañas que dora el sol, floreció la gran fiesta mariana, la primera Asamblea de las Congregaciones celebrada en Mallorca. ¿Había, acaso, lugar más propio, para la poética fiesta dedicada á la Virgen sin mancilla?

Los sollerenses que han demostrado tener un gran corazón y una gran iniciativa y que saben, cuando á sus empresas conviene, taladrar las montañas y salvar los abismos, han querido probar al mismo tiempo que tienen sobre todo la energía del alma que es la propulsora de las grandes empresas; que tienen Fé, que es lo que ha hecho principalmente grandes á los pueblos que han llegado á serlo; que los santos goces del espíritu no quedan preteridos á las satisfacciones por los progresos materiales, y por esto Sóller ha querido que fuera en su seno donde se celebrara el grandioso acto dedicado á María Inmaculada, y engalanada con sus mejores galas, generosa y hospitalaria, invitó á todos los pueblos de la isla, y así á los hermanos de allende el mar, para que se asociaran al consolador acontecimiento.

No es posible olvidar el sorprendente cuadro que ofrecía esa ciudad el pasado domingo en el que se conquistó el glorioso título de ciudad mariana. ¡Que alarde de flores y palmas en calles y balcones! ¡Qué iriz de paz tan espléndido el que resultaba de la fusión de la variada gama de las draperías que las

engalanaban! ¡Qué explosión de amor á María, la más cariñosa de las Madres y la más bella de las Reinas, espléndidamente manifestada, con la profusión de bellos cuadros é imágenes de la Inmaculada, expuestos por doquiera á la veneración de las grandes multitudes congregadas en Sóller, convirtiendo á ésta en un inmenso altar.

A la sombra de los flameantes pendones y banderas centenares y centenares de jóvenes, legiones de nuevos cruzados, fueron, en medio del mayor reconocimiento, desfilando por las calles. Era aquello un recuento de las huestes de María, una alegre sonrisa de la juventud generosa á la fatigada generación que lucha, una afirmación rotunda, espléndida de que la Fe está en Mallorca muy viva.

Bajo las altas bóvedas del hermoso templo parroquial, pasó en triunfo, radiante, la Reina de las Congregaciones; sobre el agitado mar de cabezas temblaban, gloriosas, las banderas. Un gran entusiasmo y un grande amor, conmovió entonces los corazones, todas las frentes se inclinaron y las rodillas se doblaron al paso de la Reina y de la Madre, y al levantarse nuevamente las prosternadas muchedumbres el conmovedor entusiasmo se desbordó en un viva que todo lo condensaba, que lo decía todo: ¡Viva la Inmaculada!

En la quietud de la tarde serena vibró potente y entusiasta la voz de los oradores, de los bravos paladines de María y otra vez se conmovieron los más sensibles fibras de todos los corazones, al poder de la palabra evocadora.

Y cuando al atardecer dejábamos la poética Sóller, que al ascender arrastrados por la jadeante locomotora, contemplábamos allá en el fondo del valle florido, blanca, sobre el magnífico tapiz de verdor, al verla ceñida de una inmensa diadema de luces, titilantes en el ambiente vespertino, de transparencias de cristal, no pudimos más de exclamar contemplándola una vez más: ¡Feliz el pueblo que tal ha hecho!

JOSÉ M. TOUS Y MAROTO.
Palma 26 Abril 1912.

¡BONA COL!

Un diumenge decapvespre dos obrers sortiren a passetjar y quan varen esser per devés l'Horta un des dos digué:

—Mira quines cols se fan per aquí, tan grosses, en sa meia vida en h'via vistes coim aquestes.

—Axò,—respongué s'altra qu'era molt brevitjador; —no't res, en comparació d'una que'n vaig veurer, quan viatjava per fora Mallorca, y era tan grossa com sa Rectoria.

Es priuè qu'era calderé d'ofici, tot'd'una li contestà:

—Un poc en llevarem! Mes ara'm recort qu'una vegada vaig ajudar a forjar una caldera més gran que la Parroquia qu'està ferrada a qu'al Rector.

—Pero, digués—replicá s'altra—¿perque volien aquesta caldera?

—Per fer bollir sa teua col—contesta aquell.

Llavors s'altra, tot confús diu:

—¡Ah, ja comprenc aont vas a parar, Jo que tú no ets gens mantidé, y si m'has pinta caldera tan grossa, es per ridicular meua col embuster, y sempre he sentit dir:

Que'l qui mentides sembrará,
tan sols mentides coirá.

Refrans, ditxos, adagis o proverbis.

100

Allá ont no hi ha pa, no falta renou.

101

Infants y doblers may n'hi ha demés.

102

May convé passar s'arada devant es boscos.

103

Deu mos conserv, mon Senyor; per pòsitjor.

104

Lo que no se paga en diners, se paga en dinades.

105

Val més lo dolent coneget, que lo bò a nixer.

106

No't rigues de mon dol, que quant el mes serà vell, el teu serà nou.

107

Si la Mare de Deu riu, lluny es l'estiu; si Mare de Deu plora, hivern fóra: mes, tant plora com si riu, lluny es s'estiu.

108

Bons empleos, pels benemèrits.

109

Qui estima ses rames, estima ses soques.

110

Ase que no està avesat a dur aubardà, si tafarra prest l'ensata.

111

Qui molt pomet; atany poc.

112

Vici arrelat, tart arrencat.

113

Blat ajegut, axeca l'amo.

114

No digues blat, fins que'l tengues dins sac.

115

Vestiu un bastó y pareixerá un senyó.

116

Canten papers y menten barbes.

117

Contes veys, barayes noves.

118

Bram d'ase no puja al Cèl, y s'hi puje pose rèi.

119

Barayes d'enamorats, reformaments d'mors.

120

Aont anirás asèt, que no llauris?

121

Ase encarat, dexaulo passar.

122

He hi ha ases, que paguen a còsses.

123

Uns contes fa s'ase, y s'altra es traginer.

El Ferro-Carril d'Inca a Alcudia

A n-els dutes que molts teniem de si o no se faria el Ferro-carril del projecte del Sr. Gestido, podem comunicar a nostros lectors, qu'una persona molt autorizada d'Inca y que n-el parexe estava ben informada, deya aquests dies a una tertulia aont noltros erem, lo següent:

Que'l projecte del Sr. Gestido ha sufrit una grossa variació respecte la via que seguirà. Ara se podrá dir qu'el ferro-carril será d'Inca a Alcudia ab un ramal cap a Pollensa y a son Port.

Partint d'Inca tocará els pobles de la falda de la muntanya, com estava a n-el primer projecte, y fent alguns kilòmetres de volta fins abans d'arribar a n-el lloc anomenat *La Salve* de Pollensa, seguirà cap a Alcudia.

De devers *La Salve* sortirà el ramal que passarà per Pollensa y finirà a n-el Port.

Y el capital? ¿el Sr. Gestido conta ab accions per empresa tan colossal?—preguntaven alguns terulians—per qu' a n-els pobles favorits per la nova via creym que pocs oferiments haurán fet, passavidat que no's comprend devant la riquesa y l'importancia que los donará.

Totes les accions están cubertes o envies d'axò—contestá el personatje esmentat.—Basta dir que l'Amon Toni Qués Vantayol (a) Torró, d'Alcudia, s'hi haja posat per mitx; y lohom sab lo que significa ci is el comers y les relacions que té en so capital per obtenir recursos més que suficients per dur a termes les obres. Ademés, el Ministro del Estat, Sr. Navarrorreverter, també e-hi dí el cap calent; y en prova d'agreement a les seues gestions, es qu'a n-Alcudia se posa el nom de Navarrorreverter a un de sos principals carrés.

Tots quedarem convencuts que dins un perey d'anys aniriem estivejar a les aygos d'Alcudia en tren.

PUBLICACIONS REBUDES

La benemèrita Secció *Ora et Labora* ha publicat també l'*Almanac de la Prensa Católica*, que no ha pogut posarse venal fins casi ara per lo complet de la seua composició y dates que han abuirit a darrera hora. Es realmente digne de tot elogi el trebay estadi, que suposa a n-aquest Almanac ab relació al material de propaganda qu'hán pres pel seu conta als laboriosos joves de dita Secció, el qual es el foment de les bones lectures.

Recomanám com se merex aque t y demés trebays de l'*Obra Ora et Labora* estableida a n-el Seminari de Sevilla y que no sabem si haja res igual en cap establimet eclesiàstic de la seua classe.

Hem rebut el volum IV del *Vade Mecum del Jaimista* correspondient al mes d'Abril. Com tots está ben presentat y du forsa de propaganda, en articles y gravats, dels ideals tradicionistes, a més de tenir una bona part dedicada a la Sagrada Passió de Jesucrist.

Escapulons

Peregrinació Franciscana.—Pareix que son molts els terciaris d'Inca que se van animant per prendre part en la peregrinació franciscana a San Salvador de Felanitx, pel dia 16 de Maig.

Es preciós penó que les religioses franciscanes estant confeccionant, a pesar de feina feta molta feyna a hores extraordinaries no serà possible estrenarlos a causa que està encaixat un poc enrere.

No haventse pogut obtenir un tren extraordinari per la via del ferro-carril que passa per Inca, nostros romeus fan contes anar en carraixes a Santa Maria per unir-se en l'espedició que partirà de Palma a les 4 del matí, en tren extraordinari.

A l'ofici que se farà a San Salvador de Felanitx ha de predicar el Rmt. P. Cerdá, Superior de Franciscans d'Inca.

Un Monument.—Hem rebut un cartell ab el qual se convida als catalans a prendre part en el monument que se vol axectar a l'esforçat patrici Francesc Maciá, conegut per *Bach de Roda*, ab motiu del II centenari de la seua mort tenguda a les forques de les Davallades de Vich, junt ab altres valents soldats de la causa catalana.

La mussa popular de Catalunya posa en boca del heroe, aquesta cansó qu'expressa l'ideal perquè fong mort.

No'm mateu per ser traydor
ni tampoc per ser cap lladre,
sinó per qu' he volgut dir:
que visca sempre la Patria!

L'Ajuntament d'Inca Aquesta setmana no ha tenguda sessió.

El Sorteig verificat per la Tenda de Sant Joseph, de Palma, dia 1er. de Maig, dels dies hábils del més d'Abril ha correspost el dia 10.

Cronicó d'Inca

Maig de 1912.

Dia 27—El Tinent Fiscal Sr. Lara torna venir a Inca, molts de dies, per instruir alguns sumaris d'aquest Jutjat.

Dia 28—A n-el «Centre Instructiu» se fa una reunió en l'objecte de fundar un banc y sindicat agricol.

A n-aquesta reunió se convidá a totes les personnes més vissibles que militen al partit Liberal d'Inca y a alguns dels pobles veïnats.

L'Amon Nofre Martorell, llegí els estatuts en que s'ha de retgir la institució bancaria, disposant un dels seus articles que no havia de tenir caràcter polític. A unes observacions que's feren respecte al número d'accions qu'havien de pendre per tenir vot, s'acordá que D. Jaume Amengol formàs una comissió per estudiar novament els estatuts.

D. Perico Dupuy, donà unes esplicacions sobre l'organissació y el funcionament del Sindicat y Banca per convense els reunits de la bondat de l'Institució.

La Banca se constituirà d'un capital de mil accions de 250 pessetes, que ben aviat estarán cubertes. A n-el metex moment D. Domingo Alzina, Propietari, se comprometé per 100 accions; D. Pere Ferrer, Comendant, 100 accions; l'Amon Jeroni Más, 100 accions; l'Amon Joan Martorell de s'Ostolet, 50; l'Amon Bernadí Salas, 50; D. Llorens Barceló, Abvocat, 40; D. Francesc Llabrés, Metje, 25 accions. Altres persones, quins noms no mos ha sabut dir qui mos ha donada aquesta relació, s'assentaren per altres accions en cantidats més petites que formaren entre totes una suma d'unes 700 accions, faltant poc per cubrir el cupo total.

Dia 29.—Sor María Natalicia, Superiora de les filles de la Misericòrdia d'Inca, es nombrada Superiora del convent de Manacor, aont s'es traslladada, després d'haver estat tres anys y mitx entre noltros ab satisfacció y alegria de tots els qui la tractaren.

Dia 30.—Avui decanten el tay de picapedrés que trabayaven a n-el corté en construcció d'Inca. S'espera qu'aviat el Govern tornarà enviar diners per la continuació de les obres.

—Comensa en nostres iglesies la devoció del Mes de Maia. El fan en molta solemnitat a la Capella de ses Monjes Franciscanes, a les 4 y mitja del capvespre, a Sant Francesc a les sis y a la Parroquia entrada de fosca.

—Arriba la nova Superiora destinada pels seus Superiors a n-el Convent de la Sagrada Família d'Inca. L'anam a saludar y resulta esser Sor María Aularia, prou coneguda a Inca per haver estada una'altra vegada 8 anys entre noltros al servici dels malalts.

Sia benvenguda.

—Dona gust el passatjarse pel camp y veure la verdor y esponera qu' han posat nostros sembrats, després de les derreres agostos, que si no tenen res denou y granen bé se presenta una anyada grossa ferm. Les metles que com que sien escapol de gelades, guairen entre les petites fulles y mostren a nostros pagesos una riquesa que los afalega y que casi ja's segura.

BOLLETÍ COMERCIAL

Preus que retgirem dijous passat a n-el mercat d'aquesta Ciutat:

Bessó	a 103'00	el quintà
Blat	a 17'50	la cortera.
Xexa	a 18'00	id.
Sivada	a 10'00	id.
Idem. forestera	a 9'00	id.
Faves de cuynar	a 19'00	id.
Idem. foresteras.	a 15'00	id.
Monjetes de confit	a 28'00	id.
Siurons	a 25'00	id.
Guixes	a 19'00	id.
Patatas	a 9'00	es quintà.
Moniacos	a 3'50	id.
Garroves	a 6'00	id.
Gallines	a 0'85	sa terça
Ous	a 0'95	sa dotzena

Aquest setmanari se publica ab censura eclesiàstica.

LLIBRERIA Carré de la Murta,
número 5.—INCA.

Darreres Obres Rebudades

BIBLIOTECA "PATRIA", de obras premiadas.

Han obtenido premio en los diferentes concursos los siguientes:

1.ª *La Golondrina*, novela, de Enrique Menéndez Pelayo.

2.ª *La Tonta*, novela, de Ramón de Solano y Polanco.

3.ª *Epistolario*, boceto de novela, de Federico Santander Ruiz-Giménes.

4.ª *Almas de acero*, novela, de José Rogero Sánchez.

5.ª *La Hija del Usurero*, novela, de Esteban Maestre.

6.ª *La Cadena*, novela, de Manuel Amor Meilán.

7.ª *Engracia*, tradición hispano-romana, de Rafael Pamplona Escudero, (premio único otorgado al tema segundo del Concurso).

8.ª *Selectos*, colección de Cuentos, de los señores E. Menéndez Pelayo; Lorenzo Lafuente; Ramón de Solano; Teodoro Baró, y S. Trullol y Plana.

9.ª *El Idilio de Robleda*, novela, de Enrique Menéndez Pelayo.

10. *Ninette*, novela, de Vicente Diez de Tejada.

11. *Rika*, novela, de Francisco Danvila y Collado.

12. *Boda y mortaja...* novela, de Rafael Pamplona Escudero.

13. *El becerro de oro*, novela, de Micaela Peñaranda y Lima.

13. *El alma en camino*, novela, de José Folch y Torres.

15. *Vida triunfante*, novela, de Miguel Roger y Crosa.

(Continuará)

IMPRESSOS Y
ENQUADERNACIONS

A L'IMPRENTA DE CA-NOSTRA

TROBAREU

Prontitud, ○ Netedat ○ Economia

flor de Cart

PER

Mn. SALVADOR GALTÉS

CONTARELLA

(1891—1899)

PREU 1'50

C. Murta—Inca

ALMACEES MON TANER

SINDICATO 2 à 10 Y MILAGRO 1 à 11

PALMA

Pañería, Sastrería, Novedades, para Señora y Caballero, Camisería, Lencería, Mantelería, Confección de blanco, Géneros de punto, Estatuaria Religiosa, Plata Meneses, Medallas, Rosarios, Objetos para Regalos, Efectos Militares, Uniformes, Gorras, Espadería, Corbatería, Tapices, Alfombras y Cortinajes

EN LA SUCURSAL CAN BITLA,

ROPAS HECHAS Y SASTRERÍA ECONÓMICA

Ca-Nostra

SETMANARI POPULAR

A 4 pesetas l'anyada entera.

A n-els Srs. Mestres y Obrers que mos demanin sols los contám 2 pesetes.

A n-els qui comprin a nostra llibreria 100 pesettes cad'any al contat los regalà suscripció.

Els suscriptors tenen dret a publicar anuncis 4 vegades l'any.

Carré de la Murta, 5.—INCA.

CASA ARRENDADISSA

Es obra nova de fa uns onze anys.

Està a n-el centre de la població.

Fa cantonada ab els carrés de Palmer y Mesones.

Té'l portal principal que surt a la plaza de la Iglesia.

Qui la vol llogar qu'es veja

AB

D. JOAN ESTRANY MATEU

LOS PREVISORES

DEL PORVENIR

Asociación mútua nacional de ahorro pa pensiones, capital ilimitado en constante progresión creciente constituido en Inscripciones Nominativas y depositados sus resguardos en el Banco de España. Cuenta corriente en el Banco de España. Oficina Central de Asociación Hechegaray 20 Madrid. Indiscutible. Doce millones de pesetas dan 480.000 de renta anual; de modo que Los Previsores del Porvenir, en 7 años de ahorro, han logrado tener más de 1,300 ptas. diarias de renta sujeta á los impuestos legales de tributación. Número de la última inscripción 116.781 socios y 13.025.000 ptas. de capital. Inscripciones de 1 á 5 ptas.

Para más informes dirigirse á

D. Pedro Pujadas

ORIENTE 12. INCA.

IMPRENTA DE CA-NOSTRA

Se confecciona tota classe de modelació de Jutjats municipals y Caxes rurals baix de inteligents direccions. Talonaris per la loteria nacional, programes y tota classe de treballs ab prontitud y economia.

INCA MURTA, 5.

**INTERESANTE PARA LOS
Estudiantes de Latín**

La "Traducción interlinea del Compendio de la Historia Sagrada según el texto de Lhommonh, por don Pablo Ferrer, Pbro.", es una obra de gran utilidad para los jóvenes que cursan el Bachiller y la carrera sacerdotal, por ser un método práctico para aprender la traducción latina.

Se vende en la librería de Miguel Durán, Murta 5, al precio de dos pesetas el ejemplar,

Disponible

POSTALS DE VISTES D'INCA

A NOSTRA LLIBRERIA NE TROBAREU

A BALQUENA

Mes de coranta clichés diferents
en negre y il·luminades en colors,
¡ES COSA DE VEURE!